

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI

TOSHKENT TIBBIYOT
AKADEMIYASI

ENDOKRINOLOGIYANING DOLZARB MUAMMOLARI:

Xalqaro ilmiy-amaliy anjumani materiallari

TO'PLAMI

Toshkent - 2023

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI**

TOSHKENT TIBBIYOT AKADEMIYASI

**ENDOKRINOLOGIYANING DOLZARB
MUAMMOLARI:
Xalqaro ilmiy-amaliy anjumani materiallari
TO'PLAMI**

Toshkent - 2023

TAHRIR HAY'ATI / РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Bosh muharrir

tibbiyot fanlari doktori, professor

Shadmanov Alisher Kayumovich

Bosh muharrir o'rinbosari

tibbiyot fanlari doktori, professor

Shagzatova Barno Xabibullayevna

Muharrirlar jamoasi

tibbiyot fanlari doktori, professor

Xamrayev Abror Asrorovich

tibbiyot fanlari doktori, professor

Najmutdinova Dilorom Qamaritdinovna

tibbiyot fanlari nomzodi, dotsent

Artikova Dilfuza Maxamadovna

tibbiyot fanlari nomzodi, dotsent

Azizova Pokiza Xusanovna

PhD, katta o'qituvchi

Yuldasheva Nigora Xusnullayevna

PhD

Axmedova Feruza Shaxbozhanovna

PhD

Mirxaydarova Feruza Sayfullayevna

Toshkent tibbiyot akademiyasida bo'lib o'tgan «Endokrinologizaning dolzarb muammolari» xalqaro ilmiy -amaliy anjumanida taqdim etilgan tezislari ushbu to'plamdan o'rin olgan.

To'plamning asosiy qismi endokrinologizaning dolzarb muammolarini aks ettiradi: ichki sekretsiz bezlari patologiyalarini davolash va oldini olishning samarali usullarini ishlab chiqish va tatbiq etishga bag'ishlangan.

Taqdim etilgan ilmiy natijalar terapiya yo'nalishining barcha mutaxassislari uchun ilmiy va amaliy ahamiyatga ega. Tezislarning mazmuni, ulardagi xatoliklar va statistik ma'lumotlarning haqqoniyligi uchun mas'uliyat mualliflar zimmasidadir.

MUNDARIJA – ОГЛАВЛЕНИЕ – CONTENTS

Яхёева Ҳ.Ш. / Нормал ва касалланган қалқонсимон без тўқимасига коронавирус инфекциясининг таъсири.....	11
Raximberdiyeva Z.A., Abdiqodirova D.A. / Qandli diabet 2 tur bemorlarida dapagliflozinlar va empagliflozinlarning ta'sirining taqqoslama tahlili.....	12
Абдурасулова Ш. / Кандли диабет 2 тур беморларида гемодинамик узгаришлар.....	13
Урунбаева Д.А., Аликулова М. / Изучение взаимосвязи содержания витамина Д в крови у пациентов с аутоиммунным тиреоидитом.....	14
Аликулова М. / Изучение взаимосвязи содержания витамина д в крови у пациентов с аутоиммунным тиреоидитом.....	15
Axatov Sh.Sh. / Frequency of occurrence of steroid diabetes mellitus on the background of acute leukemia	16
Sadikova N.G., G'ulomova M.B. / Surunkali buyrak kasalligi bilan asoratlangan qandli diabet tip 2 bemorlarining hayot sifatini SF-36 so`rovnomasi asosida baholash.....	17
Najmutdinova D.K., Kalandarova G.B. / Obesity as a possible predictor of COVID-19 severity	18
Rakhimbaeva G.S. Mallaev F.S. / The role of atherocalcinosis in the development of atherothrombotic subtype of ischemic stroke. Management of medical treatment tactics	19
Daminova X.M., Shermuhammedova F.K., Mamajonov F.E., Kutlimuratova M.B. / Migren kasalligi bor bemorlarda kognitiv funksiyalarni o`zgarishini yoshga bog`liqligini aniqlash	20
Xolboboeva Sh.A. / COVID-19 kasalligidan keyin miokardit va uning proflaktikasi	21
Mirsodiqov M.M. / Anemiya bilan kasallangan homiladorlarda gemostazning trombotsitar tizimini o'rganishning ahamiyati.....	23
Mirzaeva U.Z., Nasirova X.K. / Analysis of the incidence of metabolic disorders depending on the severity of COVID-19.....	24
Mukhamadiyeva A.Yu., Urunbayeva D.A. / Can zinc and iron deficiency affect the functional state of the thyroid gland in patients with autoimmune thyroiditis?.....	25
Nadirova Y.I., Jabbarov O.O., Tursunova L.D., Bobosharipov F.G. / Sulfasalazine va metotreksat dorilarining ankiroz spondilitini terapiyasidagi samaradorligini baholash.....	26
Shamsiyeva U.A., Erniyozov A.A. / Parkinson va parkinsonizm sindromi bo'lgan bemorlarda vegetativ buzilishlar kechishi.....	27
Parpibaeva D.A., Salimova N.D., Ergashov N.Sh. / Efficacy and safety of fenofibrate in the treatment of diabetes mellitus type 2	28
Shagzatova B.X., Vafoyev Sh.F. / Qandli diabet 2 turini metformin va liraglutid bilan davolashdan keying ichak mikrobiotasidagi o'zgarishlar	29
Qurbonova M.A. / Subklinik gipotireozli bemorlarda yurak qon tomir kasalliklari rivojlanish xavfi.....	30
Shonazarova N.X., Shagzatova B.X., Shodiqulova G.Z. / Samarqand viloyatida qalqonsimon bez kasalligi bilan birgalikda kechayotgan revmatoid artritni klinik-laborator ko'rsatkichlarining o'ziga xos xususiyatlari	31

SURUNKALI BUYRAK KASALLIGI BILAN ASORATLANGAN QANDLI DIABET TIP 2 BEMORLARINING HAYOT SIFATINI SF-36 SO'ROVNOMASI ASOSIDA BAHOLASH

Sadikova N.G., G'ulomova M.B.

Toshkent tibbiyot akademiyasi

Tadqiqot maqsadi: Surunkali buyrak kasalligi bilan asoratlangan qandli diabet 2-tip bemorlarda diabetik nefropatiyaning klinik kechishi va hayot sifatini SF-36 so'rovnomasi asosida o'rganish.

Tadqiqot materiallari va tekshiruv usullari: Tekshiruvga 60 ta surunkali buyrak kasalligi bilan kasallangan bemorlar olindi. Shulardan 1-asosiy guruhni 40 ta QD 2- tip bilan kasallangan TTA 3-klinikasi endokrinologiya bo'limi va RIIAETM diabetik nefropatiya bo'limi bemorlari tashkil etadi. Ularning o'rtacha yoshi $56,7 \pm 1,0$, o'rtacha QD davomiyligi $10,5 \pm 0,8$, o'rtacha SBK davomiyligi $6,2 \pm 0,7$ yil. 2-nazorat guruhini 20 ta SBK bilan kasallangan QD bilan kasallanmagan bemorlar tashkil etdi. Ularning o'rtacha yoshi $55,8 \pm 0,9$, o'rtacha SBK davomiyligi $6,9 \pm 0,8$ yil. Tekshiruvdagi bemorlarda hayot sifati ko'rsatkichlarini baholash uchun «SF-36» so'rovnomasidan foydalanildi. So'rovnoma sakkiz shkaladan tashkil topgan. SF-36 so'rovnomasi bo'yicha barcha ko'rsatkichlar jismoniy va ruhiy komponentlarga ajratiladi. So'rovnomada javoblar 0 dan 100 ballgacha baholanadi. Qanchalik ballar sonining ko'pligi bemorda hayot sifati shunchalik yuqori darajadiligini bildiradi va aksincha.

Tadqiqot natijalari: Asosiy guruhdagi bemorlar SBK bosqichiga ko'ra 2 guruhga ajratildi: 1-guruh SBK ning 1 va 2- bosqichidagi 16 bemor. 2-guruh SBK ning 3 va 4- bosqichidagi 24 bemor. 2-nazorat guruhini tashkil qiluvchi 20 ta bemorning barchasi SBK ning 1 va 2- bosqichidagi bemorlar. Uglevod almashinuvining kompensatsiya darajasini aniqlash maqsadida qonda qand miqdori va glikirlangan gemoglobin miqdori aniqlandi. Bunga ko'ra qonda o'rtacha qand miqdori och qoringa $6,85 \pm 0,12$ mmol/l, ovqatdan 2 soatdan keyin $10,54 \pm 0,12$ mmol/l; glikirlangan gemoglobin miqdori $7,07 \pm 0,12\%$. Tekshiruvga qonda qand miqdori va glikirlangan gemoglobin ko'rsatkichlari kompensatsiya holatiga yaqin bemorlar kiritildi. Sababi QD ning dekompensatsiya holatining o'zi ham hayot sifatining yomonlashishiga olib keladi. Tekshiruvchilarning hammasida SF-36 so'rovnomasi to'liq to'ldirildi. Bunga ko'ra surunkali buyrak kasalligi bilan asoratlangan QD 2-tip bemorlarda SBK og'irlik darajasi bo'yicha ko'rsatkichlar o'zgarishi quyidagicha: 1-guruh, ya'ni 1-2 bosqich SBK bilan asoratlangan QD 2-tip bemorlarda PF-15,3%, RP-44,7%, VT-17,7%, SF-9,3%, RE-27,6% nazorat guruhidagilarga nisbatan kamaygan; 2-guruh, ya'ni 3-4 bosqich SBK asoratlangan QD 2-tip bemorlarda esa PF-21,1%, RP-48,9%, P-4,6%, VT-24,2%, SF-16,3%, RE-31,4%, MH-4,3% nazorat guruhidagilarga nisbatan kamaygan; 1-guruhdagi bemorlarda P, GH, MH ko'rsatkichlarida, 2-guruhdagi bemorlarda esa GH ko'rsatkichlarida deyarli o'zgarish kuzatilmadi. 1-guruhdagi bemorlarda jismoniy komponent 21,5%, ruhiy komponent 14,4% ga kam nazorat guruhidagilarga nisbatan; 2-guruhdagi bemorlarda jismoniy komponent 25,4%, ruhiy komponent 19,4% ga kam nazorat guruhidagilarga nisbatan.

Xulosa: Surunkali buyrak kasalligi bilan asoratlangan qandli diabet tip 2 bemorlarda qandli diabet bilan kasallanmagan surunkali buyrak kasalligi bo'lgan bemorlarga nisbatan hayot sifati darajasi jismoniy komponent bo'yicha 23,5% ga, ruhiy komponent bo'yicha 16,9% ga pasayishi kuzatildi. Surunkali buyrak kasalligi qandli diabet kasalligining asorati bo'lgan bemorlarda qandli diabet bilan kasallanmagan bemorlarga nisbatan SBK og'irroq kechadi va hayot sifati ko'rsatkichlari SBK ning og'irlik darajasiga bog'liq.